

**PREČIŠĆENI TEKST
UGOVORA O EVROPSKOJ UNIJI**

PREAMBULA

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE, PREDSDJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE, PREDSDJEDNIK IRSKE, PREDSDJEDNIK GRČKE REPUBLIKE, NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANIJE, PREDSDJEDNIK FRANCUSKE REPUBLIKE, PREDSDJEDNIK REPUBLIKE ITALIJE, NJEGOVO KRALJEVSKO VIŠOČANSTVO VELIKI VOJVODA OD LUKSEMBURGA, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA HOLANDIJE, PREDSDJEDNIK REPUBLIKE PORTUGAL, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA UJEDINJENOG KRALJEVSTVA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE,¹

RIJEŠENI da obilježe novu etapu u procesu evropske integracije započete osnivanjem evropskih zajednica,

NADAHNUTI kulturnim, vjerskim i humanističkim nasljeđem Evrope iz kojeg su se kao univerzalne vrijednosti razvila nepovrediva i neotuđiva ljudska prava, kao što su sloboda, demokratija, jednakost i vladavina prava,

PODSJEĆAJUĆI na historijski značaj završetka podjele na evropskom kontinentu i na potrebu uspostavljanja čvrstih osnova za izgradnju buduće Evrope,

POTVRĐUJUĆI svoju privrženost načelima slobode, demokratije i poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavine prava,

POTVRĐUJUĆI svoju privrženost osnovnim socijalnim pravima utvrđenim Evropskom socijalnom poveljom potpisanom u Torinu 18. oktobra 1961. godine i Poveljom Zajednice o osnovnim socijalnim pravima radnika iz 1989. godine,

U ŽELJI da prodube solidarnost među svojim narodima poštujući njihovu istoriju, kulturu i tradiciju,

U ŽELJI da dodatno unaprijede demokratsko i efikasno djelovanje institucija da bi mogle, u jedinstvenom institucionalnom okviru, bolje da izvršavaju poslove koji su im povjereni,

RIJEŠENI da ojačaju i usklade svoje privrede i da uspostave ekonomsku i monetarnu uniju uključujući, u skladu sa odredbama ovog ugovora i Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, jedinstvenu i stabilnu valutu,

ODLUČNI da unaprijede ekonomski i društveni napredak svojih naroda, vodeći računa o načelu održivog razvoja i u kontekstu stvaranja unutrašnjeg tržišta, veće kohezije i zaštite životne sredine, kao i da sprovedu politike koje će obezbijediti da napredak ekonomske integracije bude praćen istovremenim napretkom u drugim oblastima,

RIJEŠENI da uspostave zajednički status građanina za državljane svojih zemalja,

RIJEŠENI da sprovode zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku, uključujući postepeno utvrđivanje zajedničke odbrambene politike, koja bi mogla dovesti do zajedničke odbrane u skladu sa odredbama člana 42, jačajući tako evropski identitet i nezavisnost radi unapređenja mira, bezbjednosti i napretka u Evropi i u svijetu,

RIJEŠENI da olakšaju slobodno kretanje lica i istovremeno obezbijede sigurnost i bezbjednost svojih naroda, stvaranjem prostora slobode, bezbjednosti i pravde, u skladu sa odredbama ovog ugovora i Ugovora o funkcionisanju Evropske unije,

¹Republika Bugarska, Republika Češka, Republika Estonija, Republika Kipar, Republika Letonija, Republika Litvanija, Republika Mađarska, Republika Malta, Republika Austrija, Republika Poljska, Rumunija, Republika Slovenija, Republika Slovačka, Republika Finska i Kraljevina Švedska postale su naknadno članice Evropske unije.

RIJEŠENI da nastave proces stvaranja sve čvršćeg jedinstva među narodima Evrope, u kojoj se odluke donose što je moguće bliže građaninu u skladu s načelom supsidijarnosti,

IMAJUĆI U VIDU dalje korake nužne za napredak evropske integracije,

ODLUČILI SU da osnuju Evropsku uniju i u tu svrhu imenovali su svoje punomoćnike:

(Lista punomoćnika nije preuzeta)

KOJI su se, razmijenivši svoja punomoćja, za koja je utvrđeno da su u propisanoj formi, sporazumjeli o sljedećem:

GLAVA I

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 1

(raniji član 1 UEU²)

Ovim ugovorom VISOKE STRANE UGOVORNICE između sebe ustanovljavaju EVROPSKU UNIJU (u daljem tekstu: Unija), na koju države članice prenose nadležnosti radi postizanja svojih zajedničkih ciljeva.

Ovaj ugovor predstavlja novu etapu u procesu stvaranja sve čvršće unije između naroda Evrope, u kojoj se odluke donose što otvorenije i što bliže građaninu.

Unija se zasniva na ovom ugovoru i na Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije (u daljem tekstu: ugovori). Ova dva ugovora imaju istu pravnu vrijednost. Unija zamjenjuje i nasljeđuje Evropsku zajednicu.

Član 2

Unija se zasniva na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Ove vrijednosti su zajedničke državama članicama u društvu u kojem preovlađuju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i ravnopravnost žena i muškaraca.

Član 3

(raniji član 2 UEU)

1. Cilj Unije je unapređenje mira, njenih vrijednosti i blagostanja njenih naroda.
2. Unija nudi svojim građanima prostor slobode, bezbjednosti i pravde bez unutrašnjih granica, na kojem je osigurano slobodno kretanje lica uz odgovarajuće mjere u pogledu kontrole spoljnih granica, azila, imigracije, kao i sprečavanja i borbe protiv kriminala.
3. Unija uspostavlja unutrašnje tržište. Unija radi na održivom razvoju Evrope, koji počiva na uravnoteženom ekonomskom rastu i stabilnosti cijena, visoko konkurentnoj socijalnoj tržišnoj privredi, čiji je cilj puna zaposlenost i društveni napredak, kao i visok nivo zaštite i poboljšanje kvaliteta životne sredine. Unija podstiče naučni i tehnički napredak.

Unija se bori protiv društvene isključenosti i diskriminacije i podstiče socijalnu pravdu i zaštitu, ravnopravnost žena i muškaraca, solidarnost između generacija i zaštitu prava djeteta.

² Ova upućivanja su samo indikativna. Za više informacija pogledajte tabele ekvivalentnosti između starog i novog numerisanja članova u ugovorima.

Unija unapređuje ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost među državama članicama.

Unija poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičku različitost i obezbjeđuje očuvanje i unapređenje evropske kulturne baštine.

4. Unija uspostavlja ekonomsku i monetarnu uniju čija je valuta euro.

5. U odnosima s ostalim dijelom svijeta Unija potvrđuje i podstiče svoje vrijednosti i interese i doprinosi zaštiti svojih građana. Unija doprinosi miru, bezbjednosti, održivom razvoju Zemlje, solidarnosti i uzajamnom poštovanju naroda, slobodnoj i pravičnoj trgovini, iskorjenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava, naročito prava djeteta, kao i strogom poštovanju i razvoju međunarodnog prava, uključujući poštovanje načela Povelje Ujedinjenih nacija.

6. Unija ostvaruje svoje ciljeve odgovarajućim sredstvima, u skladu s nadležnostima koje su na nju prenesene ugovorima.

Član 4

1. U skladu sa članom 5, države članice zadržavaju nadležnosti koje ugovorima nijesu prenesene na Uniju.

2. Unija poštuje jednakost država članica pred ugovorima, kao i njihov nacionalni identitet, neodvojivo povezan sa njihovim osnovnim političkim i ustavnim strukturama, uključujući regionalnu i lokalnu samoupravu. Unija poštuje njihove suštinske državne funkcije, uključujući očuvanje teritorijalnog integriteta države, održavanje javnog reda i mira i očuvanje nacionalne bezbjednosti. Naročito, nacionalna bezbjednost ostaje u isključivoj nadležnosti svake države članice.

3. U skladu sa načelom iskrene saradnje, uz puno uzajamno uvažavanje, Unija i države članice međusobno se pomažu u vršenju zadataka koji proističu iz ugovora.

Države članice preduzimaju sve odgovarajuće mjere, opšte ili posebne, kako bi obezbijedile izvršenje obaveza koje proističu iz ugovora ili akata institucija Unije.

Države članice olakšavaju ostvarivanje zadataka Unije i uzdržavaju se od svake mjere koja bi mogla ugroziti ostvarivanje ciljeva Unije.

Član 5

(raniji član 5 UEU)

1. Granice nadležnosti Unije uređene su načelom prenosa nadležnosti. Izvršenje nadležnosti Unije uređeno je načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

2. U skladu sa načelom prenosa nadležnosti, Unija djeluje samo u granicama nadležnosti koje su države članice na nju prenijele ugovorima radi ostvarivanja ciljeva iz ugovora. Države članice zadržavaju nadležnosti koje ugovorima nijesu prenesene na Uniju.

3. U skladu sa načelom supsidijarnosti, u oblastima koje ne spadaju u njenu isključivu nadležnost, Unija djeluje samo ako, i u onoj mjeri u kojoj, države članice ne mogu na zadovoljavajući način postići ciljeve predložene mjere, na centralnom, ili regionalnom i lokalnom nivou, već se zbog obima ili učinka predložene mjere mogu bolje ostvariti na nivou Unije.

Institucije Unije primjenjuju načelo supsidijarnosti u skladu sa Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Parlamenti država članica staraju se da se načelo supsidijarnosti poštuje u skladu sa postupkom iz tog protokola.

4. U skladu sa načelom proporcionalnosti, sadržaj i forma mjere Unije ne prelaze ono što je neophodno za ostvarivanje ciljeva iz ugovora.

Institucije Unije primjenjuju načelo proporcionalnosti u skladu sa Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Član 6

(raniji član 6 UEU)

1. Unija priznaje prava, slobode i načela iz Povelje o osnovnim pravima Evropske unije od 7. decembra 2000. godine, u tekstu izmijenjenom u Strazburu 12. decembra 2007. godine, koja ima istu pravnu vrijednost kao ugovori.

Odredbe Povelje ne proširuju ni na koji način nadležnosti Unije utvrđene ugovorima.

Prava, slobode i načela iz Povelje tumače se u skladu s opštim odredbama iz Glave VII Povelje o njenom tumačenju i primjeni, i uz uvažavanje objašnjenja iz Povelje koja ukazuju na izvore ovih odredaba.

2. Unija pristupa Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. To pristupanje ne utiče na nadležnosti Unije utvrđene ugovorima.

3. Osnovna prava, zajamčena Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i koja proizilaze iz zajedničkih ustavnih tradicija država članica, predstavljaju opšta načela prava Unije.

Član 7

(raniji član 7 UEU)

1. Na obrazložen predlog jedne trećine država članica, Evropskog parlamenta ili Evropske komisije, Savjet može, nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta, većinom od četiri petine svojih članova utvrditi da postoji jasan rizik da država članica može ozbiljno povrijediti vrijednosti iz člana 2. Prije nego što donese takvu ocjenu Savjet će saslušati tu državu članicu i može joj uputiti preporuke, postupajući u skladu sa istom procedurom.

Savjet redovno provjerava da li razlozi koji su doveli do takve ocjene i dalje postoje.

2. Evropski savjet, jednoglasno na predlog jedne trećine država članica ili Komisije i nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta, može utvrditi da neka država članica ozbiljno i trajno povređuje vrijednosti iz člana 2 nakon što je pozvao tu državu članicu da se izjasni.

3. Kada se donese ocjena u skladu sa stavom 2, Savjet može, kvalifikovanom većinom, odlučiti da suspenduje neka prava koja za tu državu članicu proističu iz primjene ovih ugovora, uključujući prava glasa predstavnika vlade te države članice u Savjetu. Pri tom, Savjet će voditi računa o mogućim posljedicama takve suspenzije na prava i obaveze fizičkih i pravnih lica.

Obaveze te države članice iz ovog ugovora u svakom slučaju i dalje obavezuju tu državu.

4. Savjet može, kvalifikovanom većinom, naknadno odlučiti da izmijeni ili ukine mjere koje je preduzeo u skladu sa stavom 3, kao odgovor na promjenu situacije koja je dovela do izricanja navedenih mjera.

5. Pravila glasanja koja se primjenjuju na Evropski parlament, Evropski savjet i Savjet, u smislu ovog člana, utvrđena su članom 354 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Član 8

1. Unija razvija poseban odnos sa državama iz svog susjedstva radi uspostavljanja prostora prosperiteta i dobrosusjedstva, utemeljenog na vrijednostima Unije i koji odlikuju bliski i miroljubivi odnosi zasnovani na saradnji.
2. U smislu stava 1, Unija može zaključiti posebne sporazume sa tim zemljama. Ti sporazumi mogu sadržati uzajamna prava i obaveze, kao i mogućnost zajedničkog djelovanja. O njihovom sprovođenju održavaju se periodična savjetovanja.

GLAVA II

ODREDBE O DEMOKRATSKIM NAČELIMA

Član 9

U svim svojim aktivnostima Unija poštuje načelo ravnopravnosti svojih građana, koji uživaju jednaku pažnju njenih institucija, organa, službi i agencija. Svaki državljanin države članice građanin je Unije. Status građanina Unije dodaje se nacionalnom državljanstvu i ne zamjenjuje ga.

Član 10

1. Funkcionisanje Unije zasniva se na predstavničkoj demokratiji.
2. Na nivou Unije, građani su neposredno predstavljeni u Evropskom parlamentu. Države članice u Evropskom savjetu predstavljaju šefovi država ili vlada, a u Savjetu njihove vlade, koje su i same demokratski odgovorne svojim nacionalnim parlamentima ili svojim građanima.
3. Svaki građanin ima pravo da učestvuje u demokratskom životu Unije. Odluke se donose što otvorenije i što bliže građaninu.
4. Političke partije na evropskom nivou doprinose formiranju evropske političke svijesti i izražavanju volje građana Unije.

Član 11

1. Institucije na prikladan način pružaju građanima i predstavničkim udruženjima mogućnost da javno iznose i razmjenjuju stavove u svim oblastima djelovanja Unije.
2. Institucije održavaju otvoren, transparentan i redovan dijalog sa predstavničkim udruženjima i civilnim društvom.
3. Evropska komisija obavlja široke konsultacije sa zainteresovanim stranama u cilju obezbjeđenja usklađenosti i transparentnosti djelovanja Unije.
4. Najmanje jedan milion građana Unije, državljana značajnog broja država članica, mogu pokrenuti inicijativu kojom pozivaju Evropsku komisiju da, u okviru svojih nadležnosti,

podnese odgovarajući predlog o pitanjima za koja građani smatraju da je radi sprovođenja ugovora potreban pravni akt Unije.

Postupci i uslovi koji su potrebni za takvu inicijativu građana utvrđuju se u skladu sa članom 24 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Član 12

Parlamenti država članica aktivno doprinose dobrom funkcionisanju Unije tako što:

- (a) institucije Unije obavještavaju ih i prosljeđuju im nacрте zakonodavnih akata u skladu sa Protokolom o ulozi parlamenata država članica u Evropskoj uniji;
- (b) staraju se da se načelo supsidijarnosti poštuje u skladu sa postupcima predviđenim Protokolom o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti;
- (c) učestvuju, u okviru prostora slobode, bezbjednosti i pravde, u mehanizmima za ocjenu sprovođenja politika Unije na tom prostoru, u skladu sa članom 70 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, i tako što učestvuju u političkom nadzoru Eurobola i ocjeni aktivnosti Eurojusta u skladu sa čl. 88 i 85 navedenog ugovora;
- (d) učestvuju u postupcima revizije ugovora, u skladu sa članom 48 ovog ugovora;
- (e) dobijaju obavještenja o zahtjevima za pristupanje Uniji, u skladu sa članom 49 ovog ugovora;
- (f) učestvuju u međuparlamentarnoj saradnji između parlamenata država članica i sa Evropskim parlamentom, u skladu sa Protokolom o ulozi parlamenata država članica u Evropskoj uniji.

GLAVA III

ODREDBE O INSTITUCIJAMA

Član 13

1. Unija ima institucionalni okvir koji ima za cilj podsticanje njenih vrijednosti, ostvarivanje njenih ciljeva, služenje njenim interesima, interesima njenih građana i interesima država članica, kao i obezbjeđenje dosljednosti, djelotvornosti i kontinuiteta njenih politika i mjera.

Institucije Unije su:

- Evropski parlament,
- Evropski savjet,
- Savjet,
- Evropska komisija (u daljem tekstu: Komisija),
- Sud pravde Evropske unije,
- Evropska centralna banka,
- Revizorski sud.

2. Svaka institucija djeluje u granicama nadležnosti koje su joj povjerene ugovorima i u skladu sa postupcima, uslovima i ciljevima predviđenim navedenim ugovorima. Institucije međusobno ostvaruju iskrenu saradnju.
3. Odredbe o Evropskoj centralnoj banci i Revizorskom sudu i detaljne odredbe o drugim institucijama utvrđene su Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije.
4. Evropskom parlamentu, Savjetu i Komisiji pomažu Ekonomsko-socijalni komitet i Komitet regiona, koji vrše savjetodavnu funkciju.

Član 14

1. Evropski parlament vrši, zajedno sa Savjetom, zakonodavnu i budžetsku funkciju. Evropski parlament vrši funkciju političkog nadzora i savjetovanja u skladu sa ugovorima. Evropski parlament bira predsjednika Komisije.
2. Evropski parlament čine predstavnici građana Unije. Njihov broj ne prelazi sedam stotina pedeset, pored predsjednika. Građani su zastupljeni na opadajuće proporcionalan način, sa najnižim pragom od šest članova po državi članici. Nijedna država članica ne može imati više od devedeset šest mjesta.
Evropski savjet, na inicijativu Evropskog parlamenta i uz njegovu saglasnost, jednoglasno donosi odluku o sastavu Evropskog parlamenta, poštujući načela iz podstava 1.
3. Članovi Evropskog parlamenta biraju se na period od pet godina na opštim i neposrednim izborima, slobodnim i tajnim glasanjem.
4. Evropski parlament bira predsjednika i predsjedništvo iz reda svojih članova.

Član 15

1. Evropski savjet daje Uniji neophodni podsticaj za razvoj i utvrđuje njene opšte političke smjernice i prioritete. Evropski savjet ne vrši zakonodavnu funkciju.
2. Evropski savjet čine šefovi država ili vlada država članica, kao i njegov predsjednik i predsjednik Komisije. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku učestvuje u radu Evropskog savjeta.
3. Evropski savjet sastaje se dva puta u periodu od šest mjeseci, a sjednice saziva njegov predsjednik. Kada je to predviđeno dnevnim redom, članovi Evropskog savjeta mogu odlučiti da svakom članu u radu pomaže ministar, a predsjedniku Komisije, jedan član Komisije. Kada to okolnosti zahtijevaju, predsjednik saziva vanrednu sjednicu Evropskog savjeta.
4. Ako ugovorima nije drugačije predviđeno, odluke Evropskog savjeta donose se konsenzusom.
5. Evropski savjet bira svog predsjednika kvalifikovanom većinom na period od dvije i po godine, i može biti jednom ponovo biran. U slučaju spriječenosti ili teške povrede dužnosti Evropski savjet može ga razriješiti po istom postupku.
6. Predsjednik Evropskog savjeta:
 - (a) predsjedava i rukovodi radom Evropskog savjeta;
 - (b) stara se o pripremi i kontinuitetu rada Evropskog savjeta, u saradnji sa predsjednikom Komisije, a na osnovu predloga Savjeta za opšte poslove;

(c) nastoji da osigura koheziju i konsenzus u okviru Evropskog savjeta;

(d) podnosi izvještaj Evropskom parlamentu nakon svake sjednice Evropskog savjeta.

Predsjednik Evropskog savjeta obezbjeđuje, na svom nivou i u tom svojstvu, predstavljanje Unije na spoljnjem planu po pitanjima zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, ne dovodeći u pitanje ovlašćenja visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku.

Predsjednik Evropskog savjeta ne može vršiti javnu funkciju na nacionalnom nivou.

Član 16

1. Savjet vrši, zajedno sa Evropskim parlamentom, zakonodavnu i budžetsku funkciju. Savjet vrši funkcije utvrđivanja politike i koordinacije u skladu sa ugovorima.

2. Savjet čine po jedan predstavnik svake države članice na ministarskom nivou, koji je ovlašćen da preuzima obaveze u ime vlade države članice i da glasa.

3. Savjet donosi odluke kvalifikovanom većinom ako ugovorima nije drugačije predviđeno.

4. Od 1. novembra 2014. godine kvalifikovanu većinu činiće najmanje 55% članova Savjeta, koji čine najmanje petnaest članova i predstavljaju države članice koje imaju najmanje 65% stanovništva Unije.

Manjina koja može da spriječi donošenje odluke mora imati najmanje četiri člana Savjeta, u suprotnom smatra se da postoji kvalifikovana većina.

Ostala pravila o kvalifikovanoj većini utvrđena su članom 238 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

5. Prelazne odredbe o definiciji kvalifikovane većine koje će se primjenjivati do 31. oktobra 2014. godine, kao i one koje će se primjenjivati od 1. novembra 2014. godine do 31. marta 2017. godine, utvrđene su Protokolom o prelaznim odredbama.

6. Savjet zasijeda u različitim sastavima, čija se lista utvrđuje u skladu sa članom 236 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Savjet za opšte poslove obezbjeđuje dosljednost u radu različitih sastava Savjeta. Savjet za opšte poslove priprema sjednice Evropskog savjeta i osigurava naknadne aktivnosti koje proističu iz sjednica Evropskog savjeta u saradnji sa predsjednikom Evropskog savjeta i Komisijom.

Savjet za spoljne poslove utvrđuje djelovanje Unije na spoljnjem planu, u skladu sa strateškim smjernicama Evropskog savjeta, i obezbjeđuje dosljednost djelovanja Unije.

7. Komitet stalnih predstavnika vlada država članica odgovoran je za pripremu rada Savjeta.

8. Savjet javno zasijeda kada razmatra i glasa o nacrtu zakonodavnog akta. U tu svrhu, svaka sjednica Savjeta sastoji se iz dva dijela, dijela posvećenog razmatranju zakonodavnih akata Unije i dijela posvećenog aktivnostima koje nijesu zakonodavnog karaktera.

9. Predsjedavanje sastavima Savjeta, izuzev sastava Savjeta za spoljne poslove, vrše predstavnici država članica u Savjetu putem ravnopravne rotacije, u skladu sa uslovima utvrđenim u skladu sa članom 236 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Član 17

1. Komisija podstiče opšti interes Unije i u tu svrhu preuzima odgovarajuće inicijative. Komisija se stara o primjeni ugovora i mjera koje su u skladu sa ugovorima utvrdile institucije Unije. Komisija nadgleda primjenu prava Unije pod kontrolom Suda pravde Evropske unije. Komisija izvršava budžet i upravlja programima. Komisija vrši koordinaciju, izvršnu i upravnu funkciju u skladu sa ugovorima. Sa izuzetkom zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, kao i drugih slučajeva predviđenih ugovorima, Komisija obezbjeđuje predstavljanje Unije na spoljnjem planu. Komisija pokreće izradu godišnjih i višegodišnjih programa Unije radi postizanja međuinstitucionalnih sporazuma.

2. Zakonodavni akti Unije mogu se donositi samo na predlog Komisije, ako ugovorima nije drugačije predviđeno. Druga akta donose se na predlog Komisije, kada je to predviđeno ugovorima.

3. Mandat Komisije je pet godina.

Članovi Komisije biraju se na osnovu svoje opšte sposobnosti i zalaganja za Evropu iz reda lica čija je nezavisnost nesumnjiva.

Komisija je potpuno nezavisna u vršenju svojih dužnosti. Ne dovodeći u pitanje član 18 stav 2 članovi Komisije ne smiju tražiti niti primati uputstva od bilo koje vlade ili druge institucije, organa, službe ili subjekta. Članovi Komisije uzdržavaju se od svake radnje nespojive sa njihovim dužnostima ili vršenjem povjerenih im poslova.

4. Komisiju, imenovanu između datuma stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona i 31. oktobra 2014. godine, čine po jedan državljanin svake države članice, uključujući njenog predsjednika i visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, koji je i jedan od njenih potpredsjednika.

5. Od 1. novembra 2014. godine broj članova Komisije, uključujući predsjednika Komisije i visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, odgovaraće dvjema trećinama broja država članica, osim ako Evropski savjet, jednoglasno, ne donese odluku da promijeni ovaj broj.

Članovi Komisije biraju se između državljana država članica po sistemu stroge ravnopravne rotacije između država članica, koji odražava demografski i geografski raspon svih država članica. Ovaj sistem uspostavlja jednoglasno Evropski savjet u skladu sa članom 244 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

6. Predsjednik Komisije:

(a) utvrđuje smjernice za rad Komisije;

(b) odlučuje o unutrašnjoj organizaciji Komisije, obezbjeđujući da djeluje dosljedno, efikasno i kao kolegijum;

(c) imenuje potpredsjednike, izuzev visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, iz reda članova Komisije.

Član Komisije podnosi ostavku ako to od njega zatraži predsjednik. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku podnosi ostavku, u skladu sa postupkom iz člana 18 stav 1, ako to od njega zatraži predsjednik.

7. Uzimajući u obzir rezultate izbora za Evropski parlament, i nakon obavljenih odgovarajućih konsultacija, Evropski savjet, kvalifikovanom većinom, predlaže Evropskom parlamentu kandidata za predsjednika Komisije. Evropski parlament bira navedenog kandidata većinom ukupnog broja svojih članova. Ukoliko navedeni kandidat ne dobije potrebnu većinu, Evropski savjet, u roku od mjesec dana, kvalifikovanom većinom predlaže novog kandidata koga Evropski parlament bira po istom postupku.

Savjet, u dogovoru sa izabranim predsjednikom, utvrđuje listu drugih lica koja predlaže za članove Komisije. Izbor navedenih lica vrši se na osnovu predloga država članica, u skladu sa kriterijumima iz stava 3 podstav 2 i stava 5 podstav 2.

Predsjednika, visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku i druge članove Komisije kao kolegijum, glasanjem potvrđuje Evropski parlament. Na osnovu navedene potvrde Evropski savjet kvalifikovanom većinom imenuje Komisiju.

8. Komisija, kao kolegijum, odgovorna je Evropskom parlamentu. Evropski parlament može glasati o nepovjerenju Komisiji, u skladu sa članom 234 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije. Ukoliko se izglasa nepovjerenje, članovi Komisije podnose kolektivnu ostavku, a visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku podnosi ostavku na funkcije koje vrši u Komisiji.

Član 18

1. Evropski savjet kvalifikovanom većinom, uz pristanak predsjednika Komisije, imenuje visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku. Evropski savjet ga može razriješiti po istom postupku.

2. Visoki predstavnik vodi zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku Unije. Visoki predstavnik svojim predlozima doprinosi razvoju te politike i sprovodi je po ovlašćenju Savjeta. Isto važi i za oblast zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike.

3. Visoki predstavnik predsjedava Savjetom za spoljne poslove.

4. Visoki predstavnik jedan je od potpredsjednika Komisije. Visoki predstavnik stara se o dosljednosti djelovanja Unije na spoljnjem planu. U okviru Komisije, visoki predstavnik odgovoran je za njene obaveze u oblasti spoljnih odnosa i za koordinaciju drugih aspekata djelovanja Unije na spoljnjem planu. U vršenju navedenih obaveza u Komisiji, i samo za navedene obaveze, visoki predstavnik dužan je da poštuje postupke Komisije u mjeri u kojoj je to u skladu sa st. 2 i 3.

Član 19

1. Sud pravde Evropske unije obuhvata Sud pravde, Opšti sud i specijalizovane sudove. Sud pravde Evropske unije obezbjeđuje poštovanje prava prilikom tumačenja i primjene ugovora.

Države članice propisuju pravna sredstva dovoljna da obezbijede djelotvornu pravnu zaštitu u oblastima uređenim pravom Unije.

2. Sud pravde čini po jedan sudija iz svake države članice. Pomoć Sudu pravde pružaju generalni advokati.

Opšti sud ima najmanje po jednog sudiju iz svake države članice.

Sudije i generalni advokati Suda pravde i sudije Opšteg suda biraju se iz reda lica čija je nezavisnost nesumnjiva i koja ispunjavaju uslove iz čl. 253 i 254 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije. Imenuju ih sporazumno vlade država članica na period od šest godina. Sudije i generalni advokati kojima ističe mandat mogu biti ponovo imenovani.

3. Sud pravde Evropske unije, u skladu sa ugovorima:

- (a) odlučuje o tužbama koje podnese država članica, institucija, ili fizičko ili pravno lice;
- (b) daje prethodno mišljenje, na zahtjev sudova država članica, o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akata koje donose institucije;

- (c) odlučuje u drugim slučajevima predviđenim ugovorima.

GLAVA IV

ODREDBE O UNAPRIJEĐENOJ SARADNJI

Član 20

(raniji čl. 27a do 27e, 40 do 40b i 43 do 45 UEU i raniji čl. 11 i 11a UEZ)

1. Države članice koje žele između sebe da uspostave unaprijeđenu saradnju u okviru nadležnosti koje nijesu isključive nadležnosti Unije mogu koristiti njene institucije i vršiti te nadležnosti primjenom odgovarajućih odredaba ugovora, u granicama i u skladu sa bližim pravilima utvrđenim ovim članom i čl. 326 do 334 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Svrha unaprijeđene saradnje je ostvarivanje ciljeva Unije, zaštita njenih interesa i jačanje procesa integracije. Ta saradnja otvorena je u svakom trenutku za sve države članice, u skladu sa članom 328 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

2. Odluku o odobrenju unaprijeđene saradnje donosi Savjet, kao krajnju mjeru, nakon što utvrdi da ciljeve takve saradnje Unija kao cjelina ne može ostvariti u razumnom roku, i pod uslovom da u njoj učestvuje najmanje devet država članica. Savjet donosi odluku u skladu sa postupkom iz člana 329 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

3. Svi članovi Savjeta mogu učestvovati u razmatranju, ali glasaju samo članovi Savjeta koji predstavljaju države članice koje učestvuju u unaprijeđenoj saradnji. Način glasanja predviđen je članom 330 Ugovora o funkcionisanju Unije.

4. Akta usvojena u okviru unaprijeđene saradnje obavezuju samo države članice koje u njoj učestvuju. Navedena akta nijesu dio pravnog poretka koji moraju prihvatiti države kandidati za pristupanje Uniji.

GLAVA V

OPŠTE ODREDBE O DJELOVANJU UNIJE NA SPOLJNJEM PLANU I POSEBNE ODREDBE O ZAJEDNIČKOJ SPOLJNOJ I BEZBJEDNOSNOJ POLITICI

POGLAVLJE 1

OPŠTE ODREDBE O DJELOVANJU UNIJE NA SPOLJNJEM PLANU

Član 21

1. Djelovanje Unije na međunarodnom planu počiva na načelima koja su predstavljala osnovu za njen nastanak, razvoj i proširenje i koja Unija nastoji da unaprijedi u ostalom

dijelu svijeta: demokratija, vladavina prava, univerzalnost i nedjeljivost ljudskih prava i osnovnih sloboda, poštovanje ljudskog dostojanstva, načela ravnopravnosti i solidarnosti i poštovanje načela iz Povelje Ujedinjenih nacija i međunarodnog prava.

Unija nastoji da razvija odnose i uspostavlja partnerstva sa trećim zemljama i međunarodnim, regionalnim ili svjetskim organizacijama, koje dijele vrijednosti iz podstava 1. Unija podstiče multilateralno rješavanje zajedničkih problema, naročito u okviru Ujedinjenih nacija.

2. Unija utvrđuje i vodi zajedničke politike i mjere i nastoji da ostvari visok stepen saradnje u svim oblastima međunarodnih odnosa, radi:

- (a) očuvanja svojih vrijednosti, osnovnih interesa, bezbjednosti, nezavisnosti i integriteta;
- (b) učvršćivanja i podržavanja demokratije, vladavine prava, ljudskih prava i načela međunarodnog prava;
- (c) očuvanja mira, sprečavanja sukoba i jačanja međunarodne bezbjednosti, u skladu sa ciljevima i načelima sadržanim u Povelji Ujedinjenih nacija, kao i načelima iz Završnog akta iz Helsinkija i ciljevima Pariške povelje, uključujući i one koji se odnose na spoljne granice;
- (d) pospješivanja održivog razvoja na ekonomskom, socijalnom i planu životne sredine u zemljama u razvoju, sa prvenstvenim ciljem iskorjenjivanja siromaštva;
- (e) podsticanja integracije svih zemalja u svjetsku ekonomiju, koje uključuje i postepeno ukidanje ograničenja u međunarodnoj trgovini;
- (f) pomaganja prilikom izrade međunarodnih mjera za očuvanje i poboljšanje kvaliteta životne sredine i održivog upravljanja svjetskim prirodnim resursima, radi obezbjeđivanja održivog razvoja;
- (g) pružanja pomoći stanovništvu, zemljama i regionima suočenim sa prirodnim nepogodama ili nesrećama izazvanim ljudskim djelovanjem; i
- (h) podsticanja međunarodnog sistema zasnovanog na snažnijoj multilateralnoj saradnji i dobrom upravljanju u svijetu.

3. Unija poštuje načela i ostvaruje ciljeve iz st. 1 i 2 u razvoju i sprovođenju različitih oblasti djelovanja Unije na spoljnjem planu koje su uređene ovom glavom i Dijelom petim Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, kao i spoljnih aspekata svojih drugih politika.

Unija obezbjeđuje dosljednost između različitih oblasti svog djelovanja na spoljnjem planu i između tih i svojih drugih politika. Savjet i Komisija, uz pomoć visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, obezbjeđuju tu dosljednost i saradnju u tom cilju.

Član 22

1. Na osnovu načela i ciljeva iz člana 21 Evropski savjet utvrđuje zajedničke strateške interese i ciljeve Unije.

Odluke Evropskog savjeta o strateškim interesima i ciljevima Unije odnose se na zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku i na druge oblasti djelovanja Unije na spoljnjem planu. Te odluke mogu obuhvatiti odnose Unije sa određenom zemljom ili regionom, ili mogu biti tematske prirode. Navedenim odlukama utvrđuju se dužina trajanja i sredstva koja Unija i države članice treba da stave na raspolaganje.

Evropski savjet odlučuje jednoglasno na preporuku Savjeta, koju je Savjet usvojio na osnovu pravila predviđenih za svaku pojedinu oblast. Odluke Evropskog savjeta sprovode se u skladu sa postupcima predviđenim ugovorima.

2. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, za oblast zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, i Komisija, za ostale oblasti djelovanja na spoljnjem planu, mogu podnositi zajedničke predloge Savjetu.

POGLAVLJE 2

POSEBNE ODREDBE O ZAJEDNIČKOJ SPOLJNOJ I BEZBJEDNOSNOJ POLITICI

ODSJEK 1

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 23

Djelovanje Unije na međunarodnom planu, u smislu ovog poglavlja, počiva na načelima i ostvaruje ciljeve opštih odredaba iz Poglavlja 1 i vrši se u skladu sa navedenim odredbama.

Član 24

(raniji član 11 UEU)

1. Nadležnost Unije u oblasti zajedničke spoljne i bezbjednosne politike pokriva sve oblasti spoljne politike i sva pitanja koja se odnose na bezbjednost Unije, uključujući i postepeno uobličavanje zajedničke odbrambene politike koja može dovesti do zajedničke odbrane.

Na zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku primjenjuju se posebna pravila i postupci. Utvrđuju je i sprovode Evropski savjet i Savjet, koji odlučuju jednoglasno, ako ugovorima nije drugačije predviđeno. Donošenje zakonodavnih akata je isključeno. Zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku sprovode visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku i države članice, u skladu sa ugovorima. Posebna uloga Evropskog parlamenta i Komisije u ovoj oblasti utvrđena je ugovorima. Sud pravde Evropske unije nema nadležnosti u odnosu na ove odredbe, izuzev nadležnosti da prati poštovanje člana 40 ovog ugovora i ocjenjuje zakonitost određenih odluka u skladu sa članom 275 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

2. U okviru načela i ciljeva svog djelovanja na spoljnjem planu, Unija vodi, utvrđuje i sprovodi zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku, koja se zasniva na razvoju uzajamne političke solidarnosti među državama članicama, utvrđivanju pitanja od opšteg interesa i postizanju sve većeg stepena usklađenosti djelovanja država članica.

3. Države članice aktivno i bezrezervno podržavaju zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku Unije, u duhu lojalnosti i uzajamne solidarnosti i poštuju djelovanje Unije u ovoj oblasti.

Države članice sarađuju radi jačanja i razvoja njihove uzajamne političke solidarnosti. Države članice uzdržavaju se od svakog postupka koji je u suprotnosti sa interesima Unije ili koji bi mogao narušiti djelotvornost Unije kao kohezivne snage u međunarodnim odnosima.

Savjet i visoki predstavnik obezbjeđuju poštovanje ovih načela.

Član 25

(raniji član 12 UEU)

Unija vodi zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku tako što:

- (a) utvrđuje opšte smjernice;
- (b) donosi odluke kojima utvrđuje:
 - (i) mjere koje preduzima Unija;
 - (ii) stavove koje zauzima Unija;
 - (iii) pravila o sprovođenju odluka iz tač. (i) i (ii); i
- (c) jača sistematsku saradnju između država članica u vođenju politike.

Član 26

(raniji član 13 UEU)

1. Evropski savjet utvrđuje strateške interese Unije, ciljeve i opšte smjernice za zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku, kao i pitanja koja imaju uticaj na odbranu. Evropski savjet donosi neophodne odluke.

Ukoliko to zahtijeva međunarodni razvoj događaja, predsjednik Evropskog savjeta saziva vanrednu sjednicu Evropskog savjeta da bi utvrdio strateške pravce politike Unije u odnosu na takav razvoj događaja.

2. Savjet oblikuje zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku i donosi odluke koje su potrebne za utvrđivanje i sprovođenje ove politike, na osnovu opštih smjernica i strateških pravaca koje je utvrdio Evropski savjet.

Savjet i visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku obezbjeđuju jedinstvo, dosljednost i djelotvornost djelovanja Unije.

3. Zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku sprovode visoki predstavnik i države članice, koristeći sredstva država članica i sredstva Unije.

Član 27

1. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, koji predsjedava Savjetom za spoljne poslove, svojim predlozima doprinosi pripremi zajedničke spoljne i bezbjednosne politike i obezbjeđuje sprovođenje odluka koje su donijeli Evropski savjet i Savjet.

2. Visoki predstavnik predstavlja Uniju u pitanjima iz oblasti zajedničke spoljne i bezbjednosne politike. Visoki predstavnik u ime Unije vodi političke razgovore sa trećim zemljama i iznosi stav Unije u međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama.

3. U vršenju svojih funkcija visokom predstavniku pomaže Evropska služba za djelovanje na spoljnjem planu. Ta služba radi u saradnji sa diplomatskim službama država članica i čine je službenici iz nadležnih odsjeka Generalnog sekretarijata Savjeta i Komisije, kao i osoblje koje upućuju diplomatske službe država članica. Organizacija i funkcionisanje Evropske službe za djelovanje na spoljnjem planu utvrđuju se odlukom Savjeta. Savjet odlučuje na predlog visokog predstavnika, nakon savjetovanja sa Evropskim parlamentom i nakon pribavljanja saglasnosti Komisije.

Član 28

(raniji član 14 UEU)

1. Kada međunarodna situacija zahtijeva operativno djelovanje Unije, Savjet donosi neophodne odluke. Tim odlukama utvrđuju se njihovi ciljevi, djelokrug, sredstva koja se stavljaju na raspolaganje Uniji, po potrebi njihova dužina trajanja, i uslovi njihove primjene.

Ako dođe do promjene okolnosti koja bitno utiče na pitanje koje je predmet navedene odluke, Savjet preispituje načela i ciljeve te odluke i donosi neophodne odluke.

2. Odluke iz stava 1 obavezuju države članice u pogledu stavova koje zauzimaju i aktivnosti koje sprovode.

3. Ako se planira zauzimanje stava ili preduzimanje mjere na nivou države članice na osnovu odluke iz stava 1, država članica na vrijeme dostavlja informacije, kako bi se omogućilo, ako je potrebno, prethodno savjetovanje u Savjetu. Obaveza prethodnog obavještanja ne odnosi se na mjere koje predstavljaju samo prenošenje odluka Savjeta na nivo države članice.

4. U slučaju nužne potrebe koja proističe iz promijenjene situacije i ako odluka Savjeta nije preispitana u skladu sa stavom 1, države članice mogu hitno preduzeti neophodne mjere vodeći računa o opštim ciljevima navedene odluke. Država članica koja preduzme takve mjere o tome odmah obavještava Savjet.

5. U slučaju većih teškoća u primjeni odluke u skladu sa ovim članom, država članica upoznaje Savjet, koji o njima raspravlja i pronalazi odgovarajuća rješenja. Ta rješenja ne mogu biti u suprotnosti sa ciljevima odluke iz stava 1, niti umanjiti njenu djelotvornost.

Član 29

(raniji član 15 UEU)

Savjet donosi odluke kojima utvrđuje pristup Unije određenom geografskom ili tematskom pitanju. Države članice staraju se da su njihove nacionalne politike usklađene sa stavovima Unije.

Član 30

(raniji član 22 UEU)

1. Svaka država članica, visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku ili visoki predstavnik uz podršku Komisije može Savjetu uputiti bilo koje pitanje iz oblasti zajedničke spoljne i bezbjednosne politike i može mu podnijeti inicijative ili predloge.

2. Kada je potrebno hitno odlučivanje, visoki predstavnik na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev neke države članice, saziva vanrednu sjednicu Savjeta, u roku od 48 sati ili, u hitnom slučaju, u kraćem roku.

Član 31

(raniji član 23 UEU)

1. Odluke iz ovog poglavlja donose Evropski savjet i Savjet jednoglasno, ako nije drugačije predviđeno ovim poglavljem. Donošenje zakonodavnih akata je isključeno.

Svaki član Savjeta koji se uzdržao od glasanja može to da obrazloži formalnom izjavom u skladu sa ovim podstavom. U tom slučaju taj član Savjeta nije obavezan da primjenjuje odluku, ali prihvata da odluka obavezuje Uniju. U duhu uzajamne solidarnosti, odnosno država članica uzdržava se od svake radnje koja bi mogla biti u suprotnosti sa ili onemogućiti djelovanje Unije zasnovano na toj odluci, a druge države članice poštuju njen

stav. Ako članovi Savjeta koji na taj način obrazlože svoje uzdržavanje od glasanja predstavljaju najmanje jednu trećinu država članica koje zajedno imaju najmanje jednu trećinu stanovništva Unije, odluka neće biti donijeta.

2. Izuzetno od odredaba stava 1, Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom:

- prilikom donošenja odluke kojom se utvrđuje djelovanje ili stav Unije na osnovu odluke Evropskog savjeta o strateškim interesima i ciljevima Unije u skladu sa članom 22 stav 1,
- prilikom donošenja odluke kojom se utvrđuje djelovanje ili stav Unije na predlog koji je visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku podnio na poseban zahtjev koji je Evropski savjet uputio na sopstvenu inicijativu ili na inicijativu visokog predstavnika,
- prilikom donošenja svake odluke o sprovođenju odluke kojom se utvrđuje djelovanje ili stav Unije,
- prilikom imenovanja specijalnog predstavnika u skladu sa članom 33.

Ukoliko član Savjeta izjavi da, zbog suštinskih i navedenih razloga nacionalne politike, ima namjeru da se usprotivi donošenju odluke koja se usvaja kvalifikovanom većinom, glasanja neće biti. Visoki predstavnik će pokušati, u tijesnoj saradnji sa tom državom članicom, da nađe rješenje koje je za nju prihvatljivo. Ukoliko u tome ne uspije Savjet može, kvalifikovanom većinom, zahtjevati da se to pitanje uputi Evropskom savjetu da o njemu jednoglasno donese odluku.

3. Evropski savjet može jednoglasno donijeti odluku kojom se predviđa da Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom i u drugim slučajevima koji nijesu navedeni u stavu 2.

4. St. 2 i 3 ne primjenjuju se na odluke čiji su predmet vojna ili odbrambena pitanja.

5. O proceduralnim pitanjima Savjet odlučuje većinom svojih članova.

Član 32

(raniji član 16 UEU)

Države članice međusobno se savjetuju u Evropskom savjetu i Savjetu o svakom pitanju spoljne i bezbjednosne politike koje je od opšteg interesa kako bi utvrdile zajednički pristup. Prije preuzimanja bilo koje mjere na međunarodnom planu ili preuzimanja bilo koje obaveze koja može uticati na interese Unije, svaka država članica savjetuje se sa ostalim državama članicama u Evropskom savjetu ili Savjetu. Države članice, usklađivanjem svojih mjera, obezbjeđuju da Unija može ostvarivati svoje interese i vrijednosti na međunarodnom planu. Države članice pokazuju uzajamnu solidarnost.

Kada Evropski savjet ili Savjet utvrdi zajednički pristup Unije u smislu stava 1, visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku i ministri inostranih poslova država članica usklađuju svoje aktivnosti u okviru Savjeta.

Diplomatska predstavništva država članica i delegacije Unije u trećim zemljama i pri međunarodnim organizacijama sarađuju i doprinose formulisanju i sprovođenju zajedničkog pristupa.

Član 33

(raniji član 18 UEU)

Savjet može, na predlog visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, imenovati specijalnog predstavnika za određena politička pitanja. Specijalni predstavnik vrši svoje poslove pod rukovodstvom visokog predstavnika.

Član 34

(raniji član 19 UEU)

1. Države članice usklađuju svoje djelovanje u međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama. U tim forumima države članice podržavaju stavove Unije. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku organizuje ovo usklađivanje.

U međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama gdje ne učestvuju sve države članice, države članice koje učestvuju podržavaju stavove Unije.

2. U skladu sa članom 24 stav 3, države članice koje su zastupljene u međunarodnim organizacijama ili na međunarodnim konferencijama gdje ne učestvuju sve države članice, obavještavaju ostale države članice i visokog predstavnika o svakom pitanju od zajedničkog interesa.

Države članice koje su i članice Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija usklađuju svoje djelovanje i o svemu obavještavaju ostale države članice i visokog predstavnika. Države članice koje su članice Savjeta bezbjednosti, u vršenju svojih funkcija, braniće stavove i interese Unije, ne dovodeći u pitanje obaveze koje za njih proizilaze iz odredaba Povelje Ujedinjenih nacija.

Kada Unija utvrdi stav o pitanju koje je na dnevnom redu Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, države članice koje su članice Savjeta bezbjednosti zahtjevaju da visoki predstavnik bude pozvan da predstavi stav Unije.

Član 35

(raniji član 20 UEU)

Diplomatska i konzularna predstavništva država članica i delegacije Unije u trećim zemljama i na međunarodnim konferencijama, kao i njihova predstavništva u međunarodnim organizacijama, sarađuju kako bi obezbijedili da se poštuju i sprovedu odluke kojima se utvrđuju stavovi i mjere Unije donesene na osnovu ovog poglavlja.

Saradnju unapređuju razmjenom informacija i sprovođenjem zajedničkih ocjena.

Doprinose ostvarivanju prava građana Unije na zaštitu na teritoriji trećih zemalja, u skladu sa članom 20 stav 2 tačka (c) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i mjera utvrđenih na osnovu člana 23 navedenog ugovora.

Član 36

(raniji član 21 UEU)

Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku redovno se savjetuje sa Evropskim parlamentom o najvažnijim aspektima i osnovnim opredjeljenjima zajedničke spoljne i bezbjednosne politike i zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike i obavještava ga o razvoju tih politika. Visoki predstavnik stara se o tome da stavovi Evropskog parlamenta budu uzeti u obzir sa dužnom pažnjom. Specijalni predstavnici mogu učestvovati u obavještavanju Evropskog parlamenta.

Evropski parlament može da postavlja pitanja ili da daje preporuke Savjetu i visokom predstavniku. Dva puta godišnje održava raspravu o napretku ostvarenom u sprovođenju

zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, uključujući i zajedničku bezbjednosnu i odbrambenu politiku.

Član 37

(raniji član 24 UEU)

Unija može zaključivati sporazume sa jednom ili više država ili međunarodnih organizacija u oblastima uređenim ovim poglavljem.

Član 38

(raniji član 25 UEU)

Ne dovodeći u pitanje član 240 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, Političko-bezbjednosni odbor prati međunarodnu situaciju u oblastima koje su predmet zajedničke spoljne i bezbjednosne politike i doprinosi utvrđivanju politika davanjem mišljenja Savjetu, na zahtjev Savjeta ili visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku ili na sopstvenu inicijativu. Navedeni odbor prati i sprovođenje usaglašenih politika ne dovodeći u pitanje ovlašćenje visokog predstavnika.

Političko-bezbjednosni odbor u području primjene ovog poglavlja, vrši, u okviru odgovornosti Savjeta i visokog predstavnika, političku kontrolu i strateško usmjeravanje operacija upravljanja kriznim situacijama iz člana 43.

Savjet može ovlastiti Odbor da, u svrhu i za vrijeme trajanja operacije upravljanja kriznom situacijom, kako odluči Savjet, donosi odgovarajuće odluke o političkoj kontroli i strateškom usmjeravanju operacije.

Član 39

U skladu sa članom 16 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i izuzetno od stava 2 tog člana, Savjet donosi odluku kojom utvrđuje pravila o zaštiti fizičkih lica u odnosu na obradu podataka o ličnosti od strane država članica u vršenju aktivnosti iz područja primjene ovog poglavlja, kao i pravila o slobodnom protoku tih podataka. Kontrolu poštovanja ovih pravila vrše nezavisni organi.

Član 40

(raniji član 47 UEU)

Sprovođenje zajedničke spoljne i bezbjednosne politike ne utiče na primjenu postupaka i obim nadležnosti institucija utvrđenih ugovorima za vršenje nadležnosti Unije iz čl. 3 do 6 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Isto tako, sprovođenje politika iz navedenih članova ne utiče na primjenu postupaka i obim nadležnosti institucija utvrđenih ugovorima za vršenje nadležnosti Unije u skladu sa ovim poglavljem.

Član 41

(raniji član 28 UEU)

1. Administrativni troškovi institucija koji nastaju sprovođenjem ovog poglavlja terete budžet Unije.
2. Troškovi poslovanja koji nastaju sprovođenjem ovog poglavlja isto terete budžet Unije, izuzev troškova koji nastaju iz vojnih ili odbrambenih operacija i u slučajevima kada Savjet jednoglasno odluči drugačije.

Ukoliko troškovi ne terete budžet Unije, terete države članice, prema ključu bruto nacionalnog proizvoda, ukoliko Savjet jednoglasno ne odluči drugačije. U vezi sa troškovima koji nastaju iz vojnih ili odbrambenih operacija, države članice čiji su predstavnici u Savjetu dali zvaničnu izjavu u skladu sa članom 31 stav 1 podstav 2, nijesu obavezne da učestvuju u finansiranju tih troškova.

3. Savjet donosi odluku o posebnim postupcima kojima se jamči brz pristup sredstvima iz budžeta Unije za hitno finansiranje inicijativa u okviru zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, a naročito za pripremu aktivnosti za zadatke iz člana 42 stav 1 i člana 43. Savjet odlučuje nakon savjetovanja sa Evropskim parlamentom.

Pripremne aktivnosti za zadatke iz člana 42 stav 1 i člana 43, koje ne terete budžet Unije, finansiraju se iz početnog fonda formiranog doprinosima država članica.

Savjet, na predlog visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, kvalifikovanom većinom donosi odluke o:

- (a) postupcima osnivanja i finansiranja početnog fonda, a naročito iznosima koji se dodjeljuju fondu;
- (b) postupcima upravljanja početnim fondom;
- (c) postupcima finansijske kontrole.

Kada zadatak planiran u skladu sa članom 42 stav 1 i članom 43, ne može teretiti budžet Unije, Savjet ovlašćuje visokog predstavnika da koristi fond. Visoki predstavnik izvještava Savjet o izvršenju tog ovlašćenja.

ODSJEK 2

ODREDBE O ZAJEDNIČKOJ BEZBJEDNOSNOJ I ODBRAMBENOJ POLITICI

Član 42

(raniji član 17 UEU)

1. Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika sastavni je dio zajedničke spoljne i bezbjednosne politike. Uniji obezbjeđuje operativnu sposobnost koja se oslanja na civilna i vojna sredstva. Unija ih može upotrijebiti u misijama izvan Unije radi očuvanja mira, sprečavanja sukoba i jačanja međunarodne bezbjednosti, u skladu sa načelima Povelje Ujedinjenih nacija. Ti zadaci vrše se koristeći kapacitete koje obezbjeđuju države članice.

2. Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika uključuje postepeno uobličavanje zajedničke odbrambene politike Unije. Ovo će dovesti do zajedničke odbrane kada Evropski savjet jednoglasno o tome donese odluku. Evropski savjet u tom slučaju preporučuje državama članicama da usvoje takvu odluku u skladu sa svojim ustavnim pravilima.

Politika Unije, u skladu sa ovim odsjekom, ne dovodi u pitanje poseban karakter bezbjednosne i odbrambene politike određenih država članica, i poštuje obaveze određenih država članica, koje smatraju da se njihova zajednička odbrana ostvaruje u okviru Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO), u skladu sa Sjevernoatlantskim ugovorom, i usklađena je sa zajedničkom bezbjednosnom i odbrambenom politikom koja je uspostavljena u tom okviru.

3. Države članice stavljaju Uniji na raspolaganje civilne i vojne kapacitete za sprovođenje zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike kako bi doprinijele ciljevima koje utvrdi

Savjet. Države članice koje zajednički formiraju multinacionalne snage mogu i te snage staviti na raspolaganje zajedničkoj bezbjednosnoj i odbrambenoj politici.

Države članice nastoje postepeno da poboljšaju svoje vojne sposobnosti. Agencija za razvoj odbrambenih sposobnosti, istraživanje, nabavku i naoružanje (u daljem tekstu: Evropska agencija za odbranu) utvrđuje operativne potrebe, podstiče mjere za zadovoljenje tih potreba, doprinosi utvrđivanju i, po potrebi, sprovođenju svake mjere za jačanje industrijske i tehnološke osnove sektora odbrane, učestvuje u utvrđivanju evropske politike kapaciteta i naoružanja, i pomaže Savjetu u ocjenjivanju unapređenja vojnih sposobnosti.

4. Odluke o zajedničkoj bezbjednosnoj i odbrambenoj politici, kao i one o pokretanju misije u skladu sa ovim članom, Savjet donosi jednoglasno, na predlog visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku ili na inicijativu države članice. Visoki predstavnik može, u slučaju potrebe, zajedno s Komisijom, predložiti korišćenje i resursa država članica i instrumenata Unije.

5. Savjet može povjeriti izvršenje zadatka, u okviru Unije, grupi država članica radi zaštite vrijednosti Unije i ostvarenja njenih interesa. Izvršenje tog zadatka uređeno je članom 44.

6. Države članice čije vojne sposobnosti ispunjavaju više kriterijume i koje su preuzele međusobne čvršće obaveze u ovoj oblasti u vezi sa najzahtjevnijim misijama, uspostavljaju stalnu strukturisanu saradnju u okviru Unije. Ta saradnja uređena je članom 46. Navedena saradnja ne utiče na odredbe člana 43.

7. U slučaju da država članica bude žrtva oružane agresije na svojoj teritoriji, ostale države članice dužne su da joj pruže pomoć i podršku svim raspoloživim sredstvima, u skladu sa članom 51 Povelje Ujedinjenih nacija. To ne dovodi u pitanje poseban karakter bezbjednosne i odbrambene politike određenih država članica.

Obaveze i saradnja u ovoj oblasti u skladu su sa obavezama Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora, koja, za države koje su njene članice, ostaje osnova njihove kolektivne odbrane i okvir za njeno sprovođenje.

Član 43

1. Zadaci iz člana 42 stav 1 u toku kojih Unija može koristiti civilna i vojna sredstva, obuhvataju zajedničke operacije razoružavanja, humanitarne i spasilačke zadatke, zadatke vojnog savjetovanja i pomoći, zadatke sprečavanja sukoba i očuvanja mira, zadatke borbenih snaga u upravljanju kriznim situacijama, uključujući uspostavljanje mira i stabilizaciju nakon sukoba. Svi ovi zadaci mogu doprinijeti borbi protiv terorizma, uključujući pružanje podrške trećim zemljama u borbi protiv terorizma na njihovoj teritoriji.

2. Savjet donosi odluke o zadacima iz stava 1, kojima utvrđuje njihove ciljeve i djelokrug, kao i opšte uslove njihovog sprovođenja. Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, sa ovlašćenjem Savjeta i u tijesnom i stalnom kontaktu sa Političko-bezbjednosnim odborom, obezbjeđuje usklađenost civilnih i vojnih aspekata ovih zadataka.

Član 44

1. U okviru odluka donesenih u skladu sa članom 43, Savjet može povjeriti sprovođenje nekog zadatka grupi država članica koje su spremne i raspoložu potrebnim kapacitetima za takav zadatak. Te države članice, u saradnji sa visokim predstavnikom Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, dogovaraju se međusobno o upravljanju zadatkom.

2. Države članice koje učestvuju u sprovođenju zadatka redovno obavještavaju Savjet o

postignutom napretku, na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev druge države članice. Te države odmah obavještavaju Savjet ako izvršenje zadatka podrazumijeva krupne posljedice ili zahtjeva izmjenu cilja, djelokruga i uslova zadatka utvrđenih odlukama iz stava 1. U tim slučajevima, Savjet donosi potrebne odluke.

Član 45

1. Evropska agencija za odbranu iz člana 42 stav 3, koja je podređena Savjetu, ima zadatak da:

- (a) doprinosi utvrđivanju ciljeva vojnih sposobnosti država članica i ocjenjivanju poštovanja obaveza koje su države članice preuzele u pogledu sposobnosti;
- (b) podstiče usklađivanje operativnih potreba i utvrđivanje djelotvornih i usklađenih postupaka nabavke;
- (c) predlaže multilateralne projekte radi ostvarivanja ciljeva u smislu vojnih sposobnosti, obezbjeđuje usklađivanje programa koje sprovode države članice i upravljanje posebnim programima saradnje;
- (d) pruža podršku istraživanjima odbrambene tehnologije, i usklađuje i planira zajedničke istraživačke aktivnosti i proučavanja tehničkih rješenja koja ispunjavaju buduće operativne potrebe;
- (e) doprinosi utvrđivanju i, po potrebi, sprovođenju svake korisne mjere za jačanje industrijske i tehnološke osnove u sektoru odbrane, kao i za povećanje djelotvornosti vojne potrošnje.

2. Evropska agencija za odbranu otvorena je za sve države članice koje žele da budu njen dio. Savjet, kvalifikovanom većinom, donosi odluku kojom se utvrđuje statut, sjedište i poslovnik Agencije. Ta odluka treba da uzme u obzir stepen aktivnog učešća u radu Agencije. U okviru Agencije osnivaju se posebne grupe koje okupljaju države članice koje učestvuju u zajedničkim projektima. Agencija vrši svoje poslove u saradnji sa Komisijom kada je to potrebno.

Član 46

1. Države članice koje žele da učestvuju u stalnoj strukturisanoj saradnji iz člana 42 stav 6, koje ispunjavaju kriterijume i koje su preuzele obaveze u pogledu vojnih sposobnosti iz Protokola o stalnoj strukturisanoj saradnji, obavještavaju o svojim namjerama Savjet i visokog predstavnika Unije za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku.

2. U roku od tri mjeseca nakon obavještenja iz stava 1, Savjet donosi odluku o uspostavljanju stalne strukturisane saradnje i utvrđuje listu država članica koje učestvuju u stalnoj strukturisanoj saradnji. Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom, nakon savjetovanja sa visokim predstavnikom.

3. Svaka država članica koja naknadno želi da se uključi u stalnu strukturisanu saradnju o svojoj namjeri obavještava Savjet i visokog predstavnika.

Savjet donosi odluku kojom potvrđuje učešće navedene države članice koja ispunjava kriterijume i preuzima obaveze iz čl. 1 i 2 Protokola o stalnoj strukturisanoj saradnji. Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom, nakon savjetovanja sa visokim predstavnikom. U glasanju učestvuju samo članovi Savjeta koji predstavljaju države članice koje učestvuju u stalnoj strukturisanoj saradnji.

Kvalifikovana većina utvrđuje se u skladu sa članom 238 stav 3 tačka (a) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

4. Ako država članica koja učestvuje u stalnoj strukturisanoj saradnji više ne ispunjava kriterijume ili ne može da ispunjava preuzete obaveze iz čl. 1 i 2 Protokola o stalnoj strukturisanoj saradnji, Savjet može donijeti odluku o suspenziji učešća te države članice.

Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom. U glasanju učestvuju samo članovi Savjeta koji predstavljaju države članice koje učestvuju u stalnoj strukturisanoj saradnji, izuzev države članice o kojoj se odlučuje.

Kvalifikovana većina utvrđuje se u skladu sa članom 238 stav 3 tačka (a) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

5. Svaka država članica koja učestvuje u stalnoj strukturisanoj saradnji a koja želi da se iz nje povuče obavještava o svojoj namjeri Savjet koji prima na znanje da je ta država članica prestala da učestvuje.

6. Odluke i preporuke Savjeta u okviru stalne strukturisane saradnje, izuzev onih iz st. 2 do 5, Savjet donosi jednoglasno. U smislu ovog stava jednoglasnost podrazumijeva samo glasove predstavnika država članica koje učestvuju u stalnoj strukturisanoj saradnji.

GLAVA VI

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 47

Unija ima svojstvo pravnog lica.

Član 48

(raniji član 48 UEU)

1. Ugovori se mogu mijenjati u skladu sa redovnim postupkom revizije. Mogu se mijenjati i u skladu sa pojednostavljenim postupcima revizije.

Redovni postupak revizije

2. Vlada svake države članice, Evropski parlament ili Komisija, mogu podnijeti Savjetu predloge izmjena i dopuna ugovora. Svrha tih predloga, između ostalog, može biti povećanje ili smanjenje nadležnosti koje su ugovorima prenesene na Uniju. Navedene predloge Savjet podnosi Evropskom savjetu, a o njima se obavještavaju parlamenti država članica.

3. Ukoliko Evropski savjet, nakon savjetovanja sa Evropskim parlamentom i Komisijom, prostom većinom usvoji odluku o razmatranju predloženih izmjena i dopuna, predsjednik Evropskog savjeta saziva Konvenciju predstavnika parlamenata država članica, šefova država ili vlada država članica, Evropskog parlamenta i Komisije. U slučaju institucionalnih promjena u monetarnoj oblasti konsultuje se i Evropska centralna banka. Konvencija razmatra predloge izmjena i dopuna i konsenzusom usvaja preporuku za konferenciju predstavnika vlada država članica u skladu sa stavom 4.

Evropski savjet može odlučiti prostom većinom, nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta, da ne saziva Konvenciju ukoliko obim predloženih izmjena i dopuna to ne opravdava. U tom slučaju, Evropski savjet utvrđuje mandat za konferenciju predstavnika vlada država članica.

4. Konferenciju predstavnika vlada država članica saziva predsjednik Savjeta kako bi se sporazumno utvrdile izmjene i dopune ugovora.

Izmjene i dopune stupaju na snagu nakon što ih potvrde države članice, u skladu sa svojim ustavnim pravilima.

5. Ukoliko dvije godine nakon potpisivanja ugovora o izmjenama i dopunama ugovora, ugovor potvrde četiri petine država članica a jedna ili više država članica imaju teškoće u postupku potvrđivanja, pitanje se upućuje Evropskom savjetu.

Pojednostavljeni postupci revizije

6. Vlada svake države članice, Evropski parlament ili Komisija mogu Evropskom savjetu podnijeti predlog za reviziju svih ili dijela odredaba Dijela trećeg Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, koji se odnosi na unutrašnje politike i djelovanje Unije.

Evropski savjet može donijeti odluku o izmjenama i dopunama svih ili dijela odredaba Dijela trećeg Ugovora o funkcionisanju Evropske unije. Evropski savjet odlučuje jednoglasno, nakon savjetovanja sa Evropskim parlamentom i Komisijom, kao i Evropskom centralnom bankom u slučaju institucionalnih promjena u monetarnoj oblasti. Ta odluka neće stupiti na snagu dok je ne odobre države članice, u skladu sa svojim ustavnim pravilima.

Odlukom iz podstava 2 ne mogu se povećati nadležnosti koje su ugovorima prenesene na Uniju.

7. Kada je Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije ili Glavom V ovog ugovora predviđeno da Savjet jednoglasno usvaja odluke u datoj oblasti ili slučaju, Evropski savjet može donijeti odluku kojom ovlašćuje Savjet da odlučuje kvalifikovanom većinom u toj oblasti ili u tom slučaju. Ovaj podstav ne primjenjuje se na odluke o vojnim i odbrambenim pitanjima.

Kada Ugovor o funkcionisanju Evropske unije predviđa da Savjet donosi zakonodavna akta u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom, Evropski savjet može donijeti odluku prema kojoj se ta akta mogu donositi u skladu sa redovnim zakonodavnim postupkom.

O svakoj inicijativi koju pokrene Evropski savjet na osnovu podst. 1 ili 2 obavještavaju se parlamenti država članica. Ukoliko parlament države članice izjavi svoje protivljenje u roku od šest mjeseci od dana navedenog obavještenja, odluka iz podst. 1 ili 2 neće se donijeti. Ukoliko nema protivljenja, Evropski savjet može donijeti navedenu odluku.

O odluci iz podst. 1 i 2 Evropski savjet odlučuje jednoglasno, nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta, koji odlučuje većinom svojih članova.

Član 49

(raniji član 49 UEU)

Svaka evropska država koja poštuje vrijednosti iz člana 2 i koja je posvećena njihovoj afirmaciji može podnijeti zahtjev da postane članica Unije. Evropski parlament i parlamenti država članica obavještavaju se o tom zahtjevu. Država podnosilac zahtjeva naslovljava svoj zahtjev Savjetu, koji odlučuje jednoglasno, nakon savjetovanja sa Komisijom i nakon dobijanja saglasnosti Evropskog parlamenta, koji odlučuje većinom svojih članova. Uzimaju se u obzir kriterijumi pristupanja koje je utvrdio Evropski savjet.

Uslovi prijema i prilagođavanja ugovorima na kojima se zasniva Unija, koje taj prijem podrazumijeva, predmet su sporazuma između država članica i države podnosioca zahtjeva. Taj sporazum predlaže se za potvrđivanje u svim državama ugovornicama, u skladu sa njihovim ustavnim pravilima.

Član 50

1. Svaka država članica može odlučiti da istupi iz Unije, u skladu sa svojim ustavnim pravilima.
 2. Država članica koja odluči da istupi svoju namjeru saopštava Evropskom savjetu. Na osnovu smjernica Evropskog savjeta, Unija pregovara i zaključuje sa tom državom sporazum, kojim se utvrđuje način njenog istupanja, uzimajući u obzir okvir njenih budućih odnosa sa Unijom. Pregovori o ovom sporazumu vode se u skladu sa članom 218 stav 3 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije. U ime Unije, sporazum zaključuje Savjet, koji o tome odlučuje kvalifikovanom većinom, a nakon pribavljanja saglasnosti Evropskog parlamenta.
 3. Ugovori prestaju da se primjenjuju na navedenu državu od dana stupanja na snagu sporazuma o njenom istupanju ili, u suprotnom, dvije godine nakon obavještenja iz stava 2, ukoliko Evropski savjet, u dogovoru sa navedenom državom članicom, jednoglasno ne odluči da se taj rok produži.
 4. U skladu sa st. 2 i 3, član Evropskog savjeta ili Savjeta koji predstavlja državu članicu koja istupa iz Unije, ne učestvuje u raspravi Evropskog savjeta ili Savjeta niti u donošenju odluka koje se na nju odnose.
- Kvalifikovana većina utvrđuje se u skladu sa članom 238 stav 3 tačka (b) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.
5. Ako država koja je istupila iz Unije zatraži da ponovo pristupi Uniji, njen zahtjev razmatra se u skladu sa postupkom iz člana 49.

Član 51

Protokoli i prilozi ugovora čine njihov sastavni dio.

Član 52

1. Ugovori se primjenjuju na Kraljevinu Belgiju, Republiku Bugarsku, Republiku Češku, Kraljevinu Dansku, Saveznu Republiku Njemačku, Republiku Estoniju, Irsku, Grčku Republiku, Kraljevinu Španiju, Francusku Republiku, Republiku Italiju, Republiku Kipar, Republiku Letoniju, Republiku Litvaniju, Veliko Vojvodstvo Luksemburg, Republiku Mađarsku, Republiku Maltu, Kraljevinu Holandiju, Republiku Austriju, Republiku Poljsku, Republiku Portugal, Rumuniju, Republiku Sloveniju, Republiku Slovačku, Republiku Finsku, Kraljevinu Švedsku i Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske.
2. Teritorijalno područje primjene Ugovora bliže je uređeno članom 355 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Član 53

(raniji član 51 UEU)

Ovaj ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme.

Član 54
(raniji član 52 UEU)

1. Ovaj ugovor potvrđuju Visoke strane ugovornice, u skladu sa svojim ustavnim pravilima. Instrumenti potvrđivanja deponuju se kod Vlade Republike Italije.
2. Ovaj ugovor stupa na snagu 1. januara 1993. godine, ako budu deponovani svi instrumenti potvrđivanja ili, u suprotnom, prvog dana narednog mjeseca nakon deponovanja instrumenta potvrđivanja države potpisnice koja posljednja obavi ovu formalnost.

Član 55
(raniji član 53 UEU)

1. Ovaj ugovor, sačinjen u jednom originalnom primjerku na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, holandskom, irskom, italijanskom, letonskom, litvanskom, mađarskom, malteškom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunskom, slovačkom, slovenačkom, španskom i švedskom jeziku, pri čemu je tekst na svakom od ovih jezika jednako vjerodostojan, deponuje se u arhive Vlade Republike Italije koja će ovjerenu kopiju dostaviti svakoj od vlada drugih država potpisnica.
2. Ovaj ugovor može biti preveden i na druge jezike koje odrede države članice koji, u skladu sa njihovim ustavnim poretkom, uživaju status službenog jezika na cijeloj ili na dijelu njihove teritorije. Ovjerenu kopiju ovih prevoda navedene države članice deponuju u arhive Savjeta.

KAO POTVRDU NAVEDENOG, dolje potpisani punomoćnici potpisali su ovaj ugovor.

Sačinjeno u Matrihtu, sedmog februara hiljadu devet stotina devedeset i druge.

(Lista potpisnika nije preuzeta)